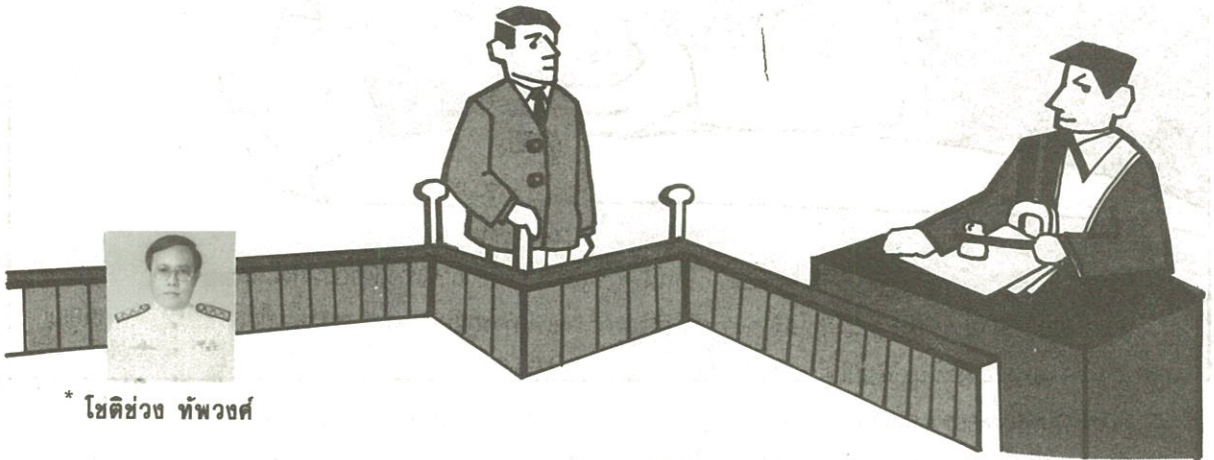




อุทิศศพให้โรงพยาบาลแล้ว ญาติพี่น้องเพิกถอนได้จริงหรือไม่...



* ไซติช่วง ท้วมวงศ์

วันหนึ่ง ขณะที่ผมขึ้นไปนั่งคุยอยู่กับอาจารย์วรรณวิภากรรยา ของผม ที่คณะการบัญชีเพื่อรอเวลาไปสอนหนังสือ อาจารย์ในคณะ การบัญชีคืออาจารย์ นิภาพรณ ก็เข้ามาหาผมและบอกว่ามีเรื่อง ด่วนจะขอปรึกษา

อาจารย์นิภาพรณเล่าข้อเท็จจริงให้ฟังว่า คุณย่าเพิ่งเสียชีวิต ไป โดยก่อนตายได้ทำหนังสือมอบศพให้แก่คณะแพทยศาสตร์ศิริราช- พยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อการศึกษาของนักศึกษาแพทย์ และเมื่อคุณย่าเสียชีวิตแล้ว พวกญาติพี่น้องต้องการจะเอาศพคุณ ย่ามาบำเพ็ญกุศลและเผาศพ ไม่ต้องการให้ทางมหาวิทยาลัยเอา ศพไปทำการศึกษาศพไปทำการศึกษาศพ จึงเกิดกรณีแย่งศพกัน

“ฝ่ายใดจะมีสิทธิในศพของคุณย่าคะ” อาจารย์นิภาพรณถาม
“แล้วอาจารย์คิดว่าฝ่ายใดละ” ผมถามกลับ

อาจารย์นิภาพรณนั่งคิดอยู่ครู่หนึ่งแล้วก็ตอบว่า “หนูเคยถาม เพื่อนบางคนที่เรียนกฎหมายแล้วก็ให้ความเห็นมาเป็นสองฝ่าย และ

มาคิดทบทวนแล้วก็เห็นว่าฝ่ายญาติน่าจะเป็นผู้มีสิทธิในศพนะคะ”

“มีเหตุผลอย่างไรละ” ผมถาม

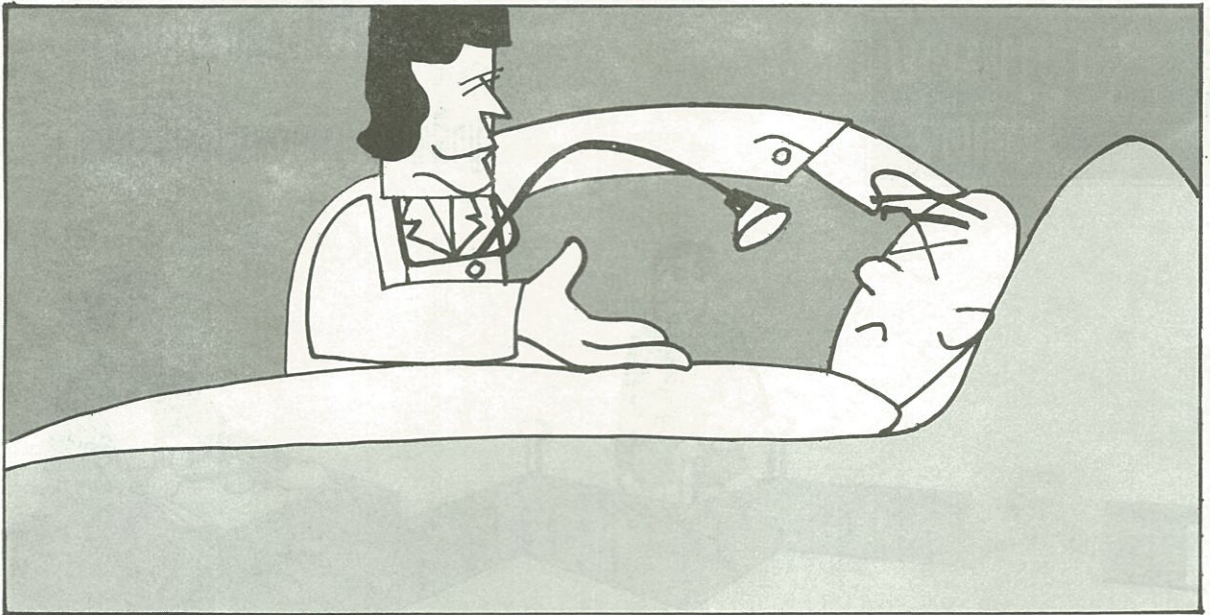
“เพื่อน ๆ บอกว่า หนังสือมอบศพให้แก่คณะแพทย์ฯ น่าจะ เป็นโมฆะ เพราะหนังสือนั้นจะมีผลเมื่อคุณย่าตาย ซึ่งก็น่าจะถือ เป็นหนังสือพินัยกรรม และเมื่อร่างกายบุคคลไม่ใช่ทรัพย์สิน ดังนั้น จึงไม่อาจมอบร่างกายให้แก่ผู้ใดเมื่อบุคคลนั้นตายได้”

“นับว่ามีเหตุผลอยู่มากนะ” ผมตอบ “แต่ข้อเท็จจริงที่อาจารย์ เล่าให้ฟังนี้ ตรงกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1174/2508 ซึ่งศาลฎีกาได้ ตัดสินให้สถาบันซึ่งรับการอุทิศศพเป็นฝ่ายชนะคดี”

อาจารย์นิภาพรณขอให้ผมอธิบายเหตุผลแล้วข้อวินิจฉัยของ ศาลฎีกาให้ฟัง

ผมจึงอธิบายว่า ข้อเท็จจริงในคดีดังกล่าวได้ความว่า ก่อน ถึงแก่ความตายผู้ตายได้ทำหนังสืออุทิศศพของตนให้แก่วิทยาลัยแพทย- ศาสตร์ เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตายแล้ว ทางวิทยาลัยแพทยศาสตร์

* ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ภาค 3 อาจารย์พิเศษคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : LL.M. TEMPLE UNIVERSITY, U.S.A.



ก็เก็บศพไว้เพื่อดำเนินการตามความประสงค์ของผู้ตาย แต่บุตรผู้ตาย จะขอรับศพเอาไปบำเพ็ญกุศล ทางวิทยาลัยแพทยศาสตร์ไม่ยอม บุตรผู้ตายจึงฟ้องศาลขอให้บังคับ ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษา ยกฟ้อง บุตรผู้ตายก็ฎีกา ศาลฎีกาฟังข้อเท็จจริงว่า หนังสืออุทิศศพ ดังกล่าวเป็นพินัยกรรม สำหรับปัญหาที่บุตรผู้ตายซึ่งเป็นโจทก์ในคดี ฎีกาว่า ศพของคนตายไม่ใช่ทรัพย์สิน เมื่อผู้ตายทำพินัยกรรมยกศพ ของผู้ตายให้แก่จำเลย จึงไม่เกิดผลตามกฎหมาย เพราะไม่มีตัวทรัพย์สิน ที่กำหนดเมื่อตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1646 นั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า

“ได้พิเคราะห์ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1646 แล้วบทบัญญัตินี้ นอกจากผู้ตายจะแสดงเจตนากำหนดการเมื่อตาย ในเรื่องทรัพย์สินแล้ว ยังแสดงเจตนาในการต่าง ๆ อันจะให้เกิดเป็น ผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อตนตายก็ได้ คำว่า การต่าง ๆ ตามที่ กฎหมายบัญญัตินั้น ก็สุดแต่ผู้ตายจะได้แสดงเจตนากำหนดการเมื่อ ตายในการต่าง ๆ ไว้ หากชอบด้วยกฎหมายแล้วแม้จะไม่เกี่ยวกับ ทรัพย์สินก็มีผลบังคับได้ตามพินัยกรรมเมื่อตนตายแล้ว และการ ต่าง ๆ นั้นมิใช่จะต้องมีกฎหมายระบุไว้ว่าเป็นการใดบ้างดังโจทก์ ฎีกา หนังสือเอกสาร ล. 1 ที่ผู้ตายทำไว้มีความชัดเจนว่า ผู้ตาย มีความเต็มใจที่จะอุทิศศพผู้ตายให้แก่วิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อ ประโยชน์ในการศึกษาแพทย์ และเพื่อความรู้ในวิชาแพทยศาสตร์และ

ได้ทำขึ้นในขณะที่ผู้ตายมีสติสัมปชัญญะครบถ้วนสมบูรณ์ โดย ปราศจากการชักจูงแต่ประการใด ฟังได้ว่า ผู้ตายได้แสดงเจตนา กำหนดการเมื่อตายเกี่ยวกับศพของผู้ตายโดยอุทิศของผู้ตายให้แก่ จำเลย อันจะให้เกิดผลบังคับได้ตามพินัยกรรมเมื่อผู้ตายตาย โดย ห้ามทายาทมิให้เอาศพผู้ตายไปจากจำเลย ทั้งเอกสาร ล. 1 นี้ได้ ทำถูกต้องตามแบบพินัยกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1656 บัญญัติ จึงเป็นพินัยกรรมของผู้ตายโดยสมบูรณ์ หาเป็นโมฆะดังโจทก์ฎีกาไม่ ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน”

“แสดงว่า ถ้าฟ้องร้องกัน ทางฝ่ายญาติต้องแพ้คดีซิละ”

“ก็คงเป็นอย่างนั้น” ฉะนั้น จึงมีข้อคิดว่า ถ้าผู้ใดจะอุทิศศพ ของตนให้โรงพยาบาลหรือคณะแพทยศาสตร์ ก็น่าจะปรึกษาหรือ สอบถามความเห็นและขอความยินยอมจากญาติพี่น้องเสียก่อน เพราะแม้จะเป็นเรื่องส่วนตัวของเรา เรามีสิทธิ์จะทำอะไรกับร่างกาย ของเราเองได้ แต่ก็อาจจะไปขัดใจกับบุคคลอื่นที่รักใคร่เรา และ อาจจะทำอะไรต่อมิอะไรที่เป็นการแสดงความรักใคร่ต่อเราได้...

“ถ้าอย่างนั้น ห้ามคุณอุทิศศพให้โรงพยาบาลนะ” ภรรยาผม ซึ่งนั่งฟังอยู่นานได้พูดแทรกขึ้น

“เฮ้อ! ถ้าจะรักให้นานซึ่งก็ขอให้รักตอนมีชีวิตอยู่ดีกว่านะ” ผมแอบเถียงเธออยู่ในใจ... □■